

Original Research

Civil Responsibility Of Hospital Construction, The centrality Of Legal Entities In Iranian Law

Mohammad khobi Mikhosh^{1*}

¹Masters student of private law, Department of Law, Ahrar Institute of Higher Education, Rasht, Iran.

Article ID: ahrar-45867

Received:
April 24, 2023

Accepted:
July 29, 2023

Available online:
September 22, 2023

Keywords:
Civil liability,
hospital
construction,
legal entities,
Iranian law.

Main Subjects:
Civil liability

Abstract

The aim of this research is to examine the civil liability of hospital construction with a focus on legal entities in Iranian law. The research method is descriptive-analytical, and information has been collected using library sources. The results of the study show that the basis of civil liability arising from construction in Iran is established in various laws, including the Civil Code, Civil Liability Law, Islamic Penal Code, and other laws. In addition to general rules of civil liability, there are also specific rules regarding the civil liability of construction in the Civil Code, Civil Liability Law, and Islamic Penal Code, which are generally based on fault. However, the basis of fault in construction is inappropriate and proving fault by the injured party seems incorrect. The civil liability of legal entities in hospital construction, like other constructions, is based on presumed fault. Although current regulations in this area do not have the necessary efficiency, effectiveness, deterrence, and compensation due to the sensitivity of hospital construction, resulting in non-compliance with construction regulations and consequently, short-lived buildings, irreparable damages, lack of trust in constructions, insecurity in buildings, and unsuitability of hospital buildings for patients' needs. As a result, the civil liability of legal entities in hospital construction based on the principle of fault is worth investigating.

*Corresponding Author: Mohammad Khobi mikhosh

Address: Masters student of private law, Department of Law, Ahrar Institute of Higher Education, Rasht, Iran.

Email: Meykhoush@gmail.com

Extended Abstract

1. Introduction

Some writers with an ethical view of civil responsibility have considered it to include both duties. That is, the prohibition of harming others, and in case of damage, the obligation to compensate for the damage. In this view, the prohibition of harming another is considered the main obligation and the obligation to compensate for damages is considered a "secondary obligation" or "compensatory obligation". The legal duty not to harm another and the obligation to pay damages are mandatory provisions, and the obligation to pay damages is a type of status provision that is related to the mandatory provision of not harming another and is the basis of the judgment on the obligation to compensate for damages. Among the above three items, the basic basis of civil liability is the obligation to pay damages caused to another. Civil liability is basically caused by negligence of individuals, but in order to realize civil liability, the presence of three pillars is necessary. Existence of loss, commission of a harmful or illegal act, causal relationship.

2. Theoretical Framework

using the study and library method with reference to existing and related documents. The questions that are raised in this article, what is the civil responsibility of the construction of hospitals centered on legal entities in Iranian law? It can be said that civil responsibility The construction of hospitals centered on legal entities in Iranian law is the same as the civil responsibility of other urban buildings. What are the legal and theoretical bases of the civil liability of hospital builders in causing personal and financial damages? The legal and theoretical foundations of the civil responsibility of hospital builders in causing personal and financial damages can be explained based on the theory of fault and error.

3. Methodology

The method of this research is descriptive-analytical and in terms of the basic purpose and in terms of the method of collecting descriptive information and using library sources, information is collected from legal and legal sources, books, theses, articles, pamphlets. , and websites will be used from internet sources and analysis of opinions of thinkers, which will be collected and summarized after collecting the desired content. In addition to the library method, the new virtual space method (digital libraries, information and economic banks) has also been used in creating hypotheses and collecting information from literature and internet sites and legitimate legal sites. The method of gathering information is a study and library method by referring to existing and related documents.

4. Results & Discussion

The lack of proper legal requirements in the field of civil liability is enough for the injured party to fail in most of the lawsuits or avoid his lawsuit due to weakness in proving fault. As a result, his loss remains uncompensated. Therefore, investigating the civil liability of constructions in various fields, including hospitals, is of particular importance and necessity. The purpose of writing this article is to investigate the civil liability of hospital construction focusing on legal entities in Iranian law, to investigate the theoretical and legal bases of the civil liability of hospital builders in causing personal and financial damage and to investigate how it occurs. Estimating the life and financial damage of legal entities to

citizens in the construction of hospitals and investigating the factors of civil liability, causing life and financial damage to the construction of hospitals.

5. Conclusions & Suggestions

From the review and application of the rules governing civil liability in the discussed legal systems, it can be concluded that the civil liability of building builders, including residential, office and hospital buildings, is one of the most important and challenging issues in the field of legal issues in most countries. Today, the scope of this responsibility has been developed and in terms of its direct relationship with the private rights of individuals, as well as its impact on public rights and urban planning, it is in the center of attention, although according to principles and rules, responsibility is basically based on fault. However, in some cases, due to social expediency and the amount of possible risks caused by the negligence and carelessness of people such as building builders, it is inevitable to deviate from the main rules, and with the exception of a kind of (pure) responsibility based on the "risk-benefit theory", the group of factors He accepted the manufacturer as mutually responsible for compensation and explained it authoritatively and in a certain period of time in terms of the nature and conditions of the realization of the damage.

مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران

محمد خوبی میخوش^۱

دانشجو ارشد حقوق خصوصی، گروه حقوق، موسسه آموزش عالی احرار، رشت، ایران.

کد مقاله: ahrar-45867	
<p style="text-align: center;">چکیده</p> <p>هدف این تحقیق بررسی مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران است. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است و با استفاده از منابع کتابخانه ای اطلاعات جمع آوری گردیده است. نتایج بررسی ها نشان داده است در حقوق ایران مبنای مسئولیت مدنی ناشی از ساخت در قوانین متعددی از جمله قانون مدنی، مسئولیت مدنی، مجازات اسلامی و قوانین دیگری بیان شده است؛ در قانون مدنی، قانون مسئولیت مدنی و قانون مجازات اسلامی علاوه بر قواعد عام مسئولیت مدنی، قواعد خاصی نیز در زمینه مسئولیت مدنی ساخت و سازها وجود دارد، در مجموع این مبنا اصولاً تقصیر است. مبنای تقصیر در ساخت و سازها نامناسب است از جمله اثبات تقصیر توسط زیان دیده نادرست به نظر می رسد. مسئولیت اشخاص حقوقی در ساخت و ساز بیمارستان همانند سایر ساخت و سازها مسئولیت مدنی مبتنی بر تقصیر متصور است اگر چه در این زمینه نیز مقررات فعلی با توجه به حساسیت ساخت بیمارستان ها این گونه مسئولیت از کارایی، کارآمدی، بازدارندگی و جبران کنندگی لازم برخوردار نیست. نتیجه آن عدم رعایت مقررات ساخت و ساز و در نتیجه ساخت ساختمان هایی با عمر کوتاه، خسارات جبران ناپذیر، عدم اعتماد به ساخت و سازها، نبود امنیت در ساختمان ها و نامتناسب بودن ساختمان بیمارستان با نیازهای بیماران است در نتیجه مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی در ساخت بیمارستان ها بر مبنای اصل تقصیر قابل بررسی است</p>	<p>تاریخ دریافت: ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۲</p> <p>تاریخ پذیرش: ۷ مرداد ۱۴۰۲</p> <p>تاریخ انتشار: ۳۱ شهریور ۱۴۰۲</p> <p>کلیدواژه ها: مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها ، اشخاص حقوقی، حقوق ایران محورهای موضوعی: مسئولیت مدنی</p>

*نویسنده مسئول: محمد خوبی میخوش

آدرس: دانشجو ارشد حقوق خصوصی، گروه حقوق، موسسه آموزش عالی احرار، رشت، ایران.

ایمیل: Meykhoush@gmail.com

۱- مقدمه

بعضی از نویسندگان با نگاه اخلاقی به مسئولیت مدنی آن را حاوی هر دو تکلیف دانسته اند. یعنی ممنوعیت اضرار به دیگری و در صورت ایراد ضرر، تعهد به جبران خسارت وارده. در این دیدگاه ممنوعیت اضرار به دیگری تعهد اصلی و تعهد به جبران خسارات «تعهد ثانوی» یا «تعهد جبرانی» دانسته شده است. وظیفه قانونی به عدم اضرار به دیگری و وجوب پرداخت خسارت احکام تکلیفی اند و اشتغال ذمه به خسارت

یک نوع حکم وضعی است که با حکم تکلیفی عدم اضرار به دیگری ارتباط داشته و زمینه ساز حکم به تعهد جبران خسارت است. از میان سه مطلب فوق، پایه اساسی مسئولیت مدنی اشتغال ذمه به پرداخت خسارت وارد به دیگری است. مسئولیت مدنی در اصل ناشی از بی مبالاتی اشخاص است ولی برای تحقق مسئولیت مدنی وجود سه رکن ضروری است. ۱) وجود ضرر: هدف از قواعد مسئولیت مدنی، جبران ضرر است لذا وجود ضرر به طور طبیعی مقدم بر جبران آن خواهد بود. در ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی در این باره چنین آمده است: «هر کس بدون مجوز قانونی ... لطمه ای وارد کند که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود، مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می باشد.» ۲) ارتکاب فعل زیان بار یا نامشروع: ایراد ضرر به دیگری باید با فعل نامشروع انجام گیرد، تا قابل جبران باشد، در این باره نیز ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی چنین می گوید: «هر کس بدون مجوز قانونی... فعلی انجام دهد که موجب زیان دیگری شود، ضامن است.» اما در صورتی که فعل مشروع باشد مثل دفاع مشروع، اگر موجب خساراتی شود، مسئول خسارات نخواهد بود؛ همان طوری که ماده ۱۵ قانون مسئولیت مدنی نیز مؤید آن است. ۳) رابطه سببیت: صرف وجود ضرر و ارتکاب عمل نامشروع موجب جبران خسارت نمی شود و باید بین ضرر وارده، عامل و فعل زیان بار، رابطه سببیت احراز شود به طوری که عرف نیز به آن شهادت دهد. (زنجانی عمید، ۱۳۸۲: ۵۷) اشخاص حقوقی همانند اشخاص حقیقی دارای مسئولیت مدنی هستند وزمانی که مسئولیت ساخت وساز را برعهده می گیرند تمامی مسئولیت مدنی ساخت وساز را به عنوان پیمانکار برعهده دارند. روش این تحقیق توصیفی- تحلیلی و از نظر هدف، بنیادی و از نظر شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی و با استفاده از منابع کتابخانه ای، اطلاعات گردآوری شده است که از منابع قانونی و حقوقی، کتابها، پایان نامه ها، مقالات، جزوات و سایت ها و استفاده از منابع اینترنتی و تجزیه و تحلیل نظرات صاحبان اندیشه استفاده خواهد شد که پس از گردآوری مطالب مورد نظر، گردآوری و جمع بندی می شود. در تدوین فرضیه ها و جمع آوری ادبیات موضوع علاوه بر روش کتابخانه ای از روش نوین فضای مجازی (کتابخانه های دیجیتالی، بانک های اطلاعاتی و اینترنتی و سایت های معتبر حقوقی) نیز به کار گرفته شده است. روش تجزیه و تحلیل داده ها، تحلیل و جمع بندی مطالب است روش گردآوری اطلاعات، روش مطالعه ای و کتابخانه ای با مراجعه به اسناد و مدارک موجود و مرتبط است. سوال هایی که در این مقاله مطرح می شود، مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران چگونه است؟ می توان گفت مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران همانند مسئولیت مدنی سایر ساختمانهای شهری است. مبانی حقوقی و نظری مسئولیت مدنی سازندگان بیمارستان ها در ایجاد خسارت های جانی و مالی چیست؟ مبانی حقوقی و نظری مسئولیت مدنی سازندگان بیمارستان ها در ایجاد خسارت های جانی و مالی، براساس نظریه تقصیر و خطا قابل تبیین است.

۲- پیشینه تحقیق

بررسی های انجام شده نشان می دهد که در زمینه موضوع تحقیق یعنی مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران تحقیق خاصی انجام نگرفته است و تحقیقات انجام شده تا حدودی مرتبط هستند که در زیر به آنها اشاره می شود:

سلطان احمدی و همکاران (۱۳۹۹) مقاله ای با عنوان آسیب شناسی قانون گذاری در مباحث مسئولیت مدنی ناشی از ساخت و سازهای شهری به نگارش درآورد. از دیدگاه محققین در حقوق ایران مبانی مسئولیت مدنی ناشی از ساخت در قوانین متعددی از جمله قانون مدنی، مسئولیت

مدنی، مجازات اسلامی و قوانین دیگر بیان شده است؛ در قانون مدنی، قانون مسئولیت مدنی و قانون مجازات اسلامی علاوه بر قواعد عام مسئولیت مدنی، قواعد خاصی نیز در زمینه مسئولیت مدنی ساخت و سازها وجود دارد، در مجموع این مبنا اصولاً تقصیر است. انتخاب مبنایی مناسب در زمینه مسئولیت مدنی ساخت و سازها به ویژه ساخت و سازهای شهری، اجباری کردن بیمه خسارات شایع و تصویب قانونی جامع برای کشورمان، امری ضروری است.

پوریان و همکاران (۱۳۹۹) مقاله ای با عنوان بازشناسایی و اولویت بندی شاخص های موثر در طراحی و ساخت بیمارستان ها و مراکز درمانی سبز در کشور به نگارش درآورد. نتایج تحقیق نشان داد در فاز مطالعاتی و ساختمانی به شاخص ها و زیرشاخص های بیمارستان سبز توجه شود تا ضمن کاهش هزینه های فاز بهره برداری نسبت به کاهش مخاطرات زیست محیطی و افزایش سطح ایمنی پرسنل و بیماران تلاش گردد.

کاملی و همکاران (۱۳۹۷) مقاله ای با عنوان ارزیابی و طبقه بندی زیرساخت های بیمارستانی در مراکز شهری با تأکید بر پدافند غیرعامل، مطالعه موردی: بیمارستان شهید بهشتی شهر قم به نگارش درآوردند. نتایج نشان می دهد با توجه به شناسایی دارایی های با اهمیت زیرساخت ها و محل استقرار هریک از آنها در طبقات ساختمان و تعیین تهدید مبنا هر دارایی و الویت بندی طبقات ساختمان نشان می دهد که طبقه زیرزمین که شامل فضاهای انبار، موتورخانه، منبع آب، هواساز و غذا خوری می باشد در معرض خطر بیشتری بوده و نیاز به حفاظت بیشتری دارد. پس از آن طبقه همکف بیمارستان رتبه دوم را از نظر میزان تهدیدات کسب نموده و در آخر نیز طبقات اول، سوم، چهارم، پنجم و ششم که بخش های بستری در آن قرار دارد کمترین میزان تهدید را از آن خود نموده است.

بهمنی (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان مسولیت مدنی بیمارستان و مالک آن انجام داد. از نظر محقق امروزه کارفرمایان با بیمه نمودن کارکنان خود در مقابل خسارات وارده از ناحیه ی آنها به اشخاص ثالث مسولیت خود را کاهش داده و خود را از جبران چنین زیان هایی مصون نگه می دارند. البته این بدین معنا نیست که هر زمان توسط بیمارستان و یا کارکنان آن به بیمار خسارتی وارد شد قابل جبران است بلکه مواردی وجود دارد که حتی با جمع بودن کلیه ارکان و شرایط مسولیت مدنی باز هم مسولیتی متوجه آنها نخواهد بود این موارد عوامل رافع مسولیت مدنی میباشند که بسان قوه ی قاهره عمل می نمایند. مبنای استفاده از نام بیمارستان این است که بیمارستان دارای شخصیت حقوقی مستقل باشد و چنانچه بیمارستان فاقد شخصیت حقوقی مستقل باشد به صورت شرکت مدنی مدیریت شود و در آن صورت مسولیت مالکین بیمارستان موضوع بحث قرار می گیرد.

پیروزی، سالک (۱۳۹۲۳) مقاله ای با عنوان مسولیت مدنی بیمارستانها به نگارش درآورد. بیمارستان شخصا پاسخگوی خطای کادر درمانی خود نیست مگر در صورت نقص وسایل درمانی و عدم رعایت تعهدات ایمنی با عنایت به تقسیم مسولیت به قراردادی و غیرقراردادی، در فرض وجود مسولیت قراردادی هرگاه در اثر خطای پزشکان یا سایر پرسنل خسارتی به بیمار وارد شود؛ بیمارستان مسؤل است چرا که قرارداد درمان و معالجه مستقیماً بین بیمار و بیمارستان منعقد شده، در نتیجه بیمارستان متعهد به ارائه ی خدمات درمانی مناسب است. هم چنین با وحدت ملاک از ماده ۱۲ ق.م.ا اگر از ناحیه پرسنل یا پزشک کارمند بیمارستان خسارتی وارد شود که در حین انجام وظیفه یا به مناسبت آن باشد، بیمارستان مسؤل خواهد بود. مسولیت بیمارستان ممکن است غیرقراردادی و قهری باشد؛ که ممکن است ناشی از فعل یا ترک فعل و تخلف از تکالیف قانونی باشد. مثل بطلان قرارداد معالجه، خودداری بیمارستان از معالجه بیمار در وضعیت خطرناک، معالجه ی بیمار اورژانسی که از مصادیق مسولیت قهری بیمارستان محسوب می شوند. در فرض مسولیت خارج از قرارداد؛ مسولیت بر پایه و مبنای هیچ تعهد و قراردادی استوار نبوده و بین زیان دیده و عامل زیان هیچ نوع رابطه مستقیم حقوقی وجود خارجی ندارد که ممکن است ناشی از

غفلت، عمد یا جمع بین این دو باشد. برخلاف مسئولیت قراردادی، مسئولیت فهری مربوط به نظم عمومی بوده و اسقاط آن از طریق تراضی ممنوع می باشد.

۲- کلیات و مفاهیم

مسئولیت مدنی

از اصطلاحات علم حقوق بوده و به این معناست که هر کسی نسبت به اعمالی که عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی به جان یا سلامتی، مال یا آزادی، حیثیت و یا شهرت تجاری دیگری لطمه‌ای وارد کند، چه مادی و چه معنوی مسئول است و خسارت ناشی از عمل خود را نیز باید جبران کند. یکی از عوامل مؤثر در مسئولیت مدنی جنبه اخلاقی مدعی علیه است. ارکان مسئولیت مدنی شامل وجود ضرر، ارتکاب فعل زیان‌بار یا نامشروع و رابطه سببیت است. مبانی مسئولیت مدنی عبارتند از: نظریه تقصیر، ایجاد خطر، نظریه مختلط و تضمین حق.

ساخت بیمارستان

درحالی که بیمارستان‌ها در گذشته آگاهانه جهت مصارف پزشکی، جراحی طراحی می شدند امروزه می توان شاهد تغییر جهت به سوی انسانگرایی در امکانات بیمارستانی بود. بیمارستانهای امروزی بیشتر به هتل شبیه هستند. وجود فضای اقامتی دارای اهمیت بیشتری نسبت به طرح‌های سرد بهداشتی در بیمارستانهای گذشته است. مدت زمان بستری و اقامت بیمار به طور پیوسته کوتاهتر می شود و علاقه به اتاق‌های یک تختی یا دو تختی (در خصوص بیمارهای خصوصی) بیشتر شده است.

اشخاص حقوقی

شخصیت حقوقی از اصطلاحات علم حقوق است. اشخاصی مانند گروه‌ها، جمعیت‌ها، موسسات، سازمان‌ها و... که وجود طبیعی ندارند و دارای وجود فرضی و اعتباری می‌باشند، اشخاص حقوقی هستند. این اشخاص دارای حقوق تکالیف و اموالی هستند که به طور کلی از اموال و حقوق و دارایی افرادی که آن را تشکیل می‌دهند جداست و دارای کلیه حقوق و تکالیفی می‌باشند که قانون برای اشخاص حقیقی شناخته است مگر آن چه که ملازمه با طبیعت و فطرت و سرشت انسانی دارد و مختص انسان است مانند حقوق و وظایف ابوت و بنوت. (ماده ۵۸۸ ق.ت)

تقصیر

مواد ۹۵۱ تا ۹۵۳ قانون مدنی به بررسی تقصیر پرداخته است. طبق ماده ۹۵۳ قانون مدنی: «تقصیر اعم است از تعدی و تفریط» و در ماده ۹۵۱ تعدی اینگونه تعریف شده است که: «تعدی تجاوز نمودن از اذن یا متعارف است نسبت به مال یا حق دیگری». در تعریف تفریط نیز قانون مدنی در ماده ۹۵۲ مقرر می‌دارد: «تفریط عبارت است از ترک عملی که به موجب قرارداد یا متعارف برای حفظ مال لازم است».

۴- بحث

در قانون مسئولیت مدنی مصوب ۷ اردیبهشت ماه سال ۱۳۳۹ تعریفی از مسئولیت به میان نیامده است و مسئولیت شخص را منوط به عمد یا تقصیر شخص حقیقی یا حقوقی اعم از اشخاص عادی یا کارمندان دولت آورده است. به علت گستردگی فعالیت روزمره دولت با تمام سازمان های عریض و طویلش در قوای سه گانه (مقننه، مجریه و قضائیه) در بسیاری از موارد با اشتباهات و تقصیرات کارکنان و در نتیجه ایراد خسارت به دیگر اشخاص حقیقی یا حقوقی همراه است. مسئولیت مدنی تکلیف به جبران خسارت وارد به اشخاص است که منشأ آن عدم اجرای قرارداد، زیان ناشی از جرم یا شبه جرم می باشد. اگر نقض تکلیف و ضرر ناشی از آن به زیان زننده قابل استناد باشد مسئولیت مدنی ایجاد می شود. ولی اگر تقصیر و اقدام متعهد له یا زیان دیده در میان باشد و یا هشدار کافی و مؤثر به زیان دیده داده شده باشد و یا اگر عامل زیان با حسن نیت بوده و قصد احسان داشته باشد و یا عدم مسئولیت شرط شده باشد، متعهد از مسئولیت معاف خواهد بود (مومن زاده، ۱۳۹۱: ۲۶). بدین نحو مسئولیت مدنی در ادبیات حقوقی ایران به معنای کلی تکلیف به جبران خسارات وارده به دیگری است. ولی در عمل دکتترین عنوان مسئولیت مدنی را برای بحث در برخی از موضوعات به کار برده است و تمامی موضوعاتی که راجع به جبران و تدارک خسارت به دیگری است تحت عنوان مسئولیت مدنی قرار نگرفته است. هرگاه شخص حقوقی زبانی به دیگری وارد آورد - حقیقی یا حقوقی - از آنجا که می تواند طرف تعهد واقع شود، دارای مسئولیت مدنی است. مسئولیت به معنای قانونی آن همان التزام شخص حقیقی یا حقوقی به تحمل حکم قهری قانون در قبال رفتاری است که از وی صادر شده است. عده ای از حقوقدانان ایرانی با توجه به معنای لغوی مذکور مسئولیت را عبارت از التزام شخص به پاسخگوئی اعمال و رفتار خویش در قبال مردم دانسته اند که معیار تجلی آن اعمال و رفتاری است که موجب خسارت یا جنایت می گردد. مسئولیت در اصطلاح عام حقوقی به معنی متعهد و موظف بودن شخص به انجام یا ترک عملی است، مانند موظف بودن مرتکب عمل زیانبار و یا متخلف از اجرای تعهد قراردادی به جبران خسارت ناشی از عمل و یا تخلف مزبور و نیز به معنی ثبوت کیفر مناسب در اثر ارتکاب عمل مجرمانه است. مسئولیت مدنی نیز در حقوق ما این چنین تعریف شده است: در هر مورد که شخص ناگزیر از جبران خسارت دیگری باشد، می گویند در برابر او «مسئولیت مدنی» دارد. به عبارت دیگر مسئولیت مدنی هنگامی به وجود می آید که کسی ملزم به ترمیم نتایج خساراتی باشد که به دیگری وارد آمده است. اعم از آنکه خسارات مذکور در اثر عمل شخص مسئول یا اعمال اشخاص وابسته به او و یا ناشی از اشیاء و اموال تحت مالکیت یا تصرف وی محقق شده باشد. به بیانی دیگر مسئولیت مدنی قواعد ناظر بر جبران ضرر ناشی از فعل یا ترک فعل شخص است (بشیری وهمکاران، ۱۳۹۳: ۹۱). مسئولیت مدنی ناشی از ساخت در قوانین متعددی از جمله قانون مدنی، مسئولیت مدنی، مجازات اسلامی و قوانین دیگریان شده است؛ در قانون مدنی، قانون مسئولیت مدنی و قانون مجازات اسلامی علاوه بر قواعد عام مسئولیت مدنی، قواعد خاصی نیز در زمینه مسئولیت مدنی ساخت و سازها وجود دارد، در مجموع این مبنا اصولاً تقصیر است. مبنای تقصیر در ساخت و سازها نامناسب است از جمله اثبات تقصیر توسط زیان دیده نادرست به نظر می رسد؛ نتیجه آن که مقررات فعلی در زمینه این گونه مسئولیت از کارایی، کارآمدی، بازدارندگی و جبران کنندگی لازم برخوردار نیست و عواقب آن عبارتند از: عدم اجرا، عدم رعایت مقررات ساخت و ساز و در نتیجه ساخت ساختمان هایی با عمر کوتاه، خسارات جبران ناپذیر، عدم اعتماد به ساخت و سازها، عدم امنیت در ساختمان ها و دعاوی زیاد و پیچیده در دادگاه ها (سلطان احمدی وهمکاران، ۱۳۹۹: ۱۱۱). از طرف دیگر بیمارستان یک موسسه پزشکی است که با استفاده از امکانات تشخیصی، درمانی، بهداشتی، آموزشی و پژوهشی به منظور درمان و بهبودی بیماران سرپایی و بستری بصورت شبانه روزی تاسیس می گردد. اقدام به تاسیس هر نوع بیمارستان، منوط به کسب موافقت اصولی و اجازه تاسیس از وزارت بهداشت می باشد. (ماده ۳ آئین نامه نحوه تاسیس و بهره برداری بیمارستانها). ساخت وساز بیمارستان ها همانند سایر ساخت وسازهای شهری است و فرد حقوقی یا حقیقی که مسئولیت ساختن بیمارستان را بر عهده دارد در صورت رعایت نکردن اصول ساخت وساز مسئول است و در صورت ایراد خسارت در زمان ساخت و یا پس از آن، باید خسارت وارده را جبران نماید. و از آنجایی که بیمارستان نسبت به سایر سازه های شهری از حساسیت بیشتری برخوردار است مسئولیت سازنده بیشتر است. در این تحقیق در صدد بررسی مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران هستیم و این سوال مطرح می شود مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی در ساخت و ساز بیمارستان

ها چیست؟ اصل لزوم جبران خسارت و عدالت حقوقی اقتضای کند که اشخاص حقوقی نیز مانند اشخاص حقیقی، مسئول و پاسخ گوی تعهدات و وظایف قانونی و قراردادی خود باشند، از این رو شخص حقوقی موجودی است که می تواند هم چون شخص حقیقی صاحب ذمه تلقی شود و در نتیجه منتفع از حقوق و تکالیف به جز آن چه که خاص طبیعت انسان است، بهره مند شود. به دلیل عدم وجود الزامات حقوقی مناسب در زمینه مسئولیت مدنی، در اغلب پروندههای حقوقی مربوطه، مشکلات متعددی در زمینه تفسیر قانون مسئولیت مدنی و سایر مقررات وابسته به وجود می آید. بر همین اساس حقوق دانان کشورمان به منظور تبیین موضوع و ارائه راه حلی مناسب در مانحن فیه تحقیقاتی انجام داده و مواردی را مطرح نموده اند. لکن موضوع مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی نه از سابقه چندانی در نظام حقوقی برخوردار است و نه قوانین و مقررات خاصی در این زمینه تدوین و تصویب گردیده، که این امر خود به عنوان بزرگترین مانع در راه ترویج و اشاعه مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی می باشد. در حقوق ایران مبنای نظام مسئولیت بر پایه تقصیر بوده و مشکل بزرگی که در زمینه جبران خسارت وارده به زیان دیده در چنین نظامی وجود دارد، مشکل مربوط به اثبات تقصیر توسط زیان دیده می باشد. این مشکل به اندازه ای است که زیان دیده را در بیشتر دعاوی با شکست مواجه ساخته و یا اینکه به دلیل ضعف در اثبات تقصیر از شکایت خود عدول می کند. در نتیجه خسارت وی جبران نشده باقی می ماند. بنابراین بررسی مسئولیت مدنی ساخت و سازها در حوزه های مختلف از جمله بیمارستان ها از اهمیت و ضرورت خاصی برخوردار است. اهداف نگارش این مقاله بررسی مسئولیت مدنی ساخت و ساز بیمارستان ها با محوریت اشخاص حقوقی در حقوق ایران بررسی مبنای حقوقی و نظری مسئولیت مدنی سازندگان بیمارستان ها در ایجاد خسارت های جانی و مالی و بررسی نحوه برآورد خسارت های جانی و مالی اشخاص حقوقی به شهروندان در ساخت بیمارستان و بررسی ارکان مسئولیت مدنی در ایجاد خسارت های جانی و مالی به ساخت و ساز بیمارستان ها است.

۵- نتیجه گیری

از بررسی و تطبیق قواعد حاکم بر مسئولیت مدنی در نظام های حقوقی مورد بحث چنین استنباط می شود که مسئولیت مدنی سازندگان ساختمان، اعم از ساختمان های مسکونی، اداری یا بیمارستانها، یکی از موضوعات مهم و پرچالش در عرصه مسائل حقوقی است و اکثر کشورها روزبه روز دامنه این مسئولیت را توسعه داده و به لحاظ ارتباط مستقیم آن با حقوق خصوصی اشخاص و همچنین تأثیر آن بر حقوق عمومی و نظم شهرسازی، آن را در کانون توجه قرار داده اند. در خصوص میزان مسئولیت سازندگان ساختمان، برخی از نظام های حقوقی همانند کامن لا به معیارهای مربوط به مهارت و مراقبت و صلاحیت و عدم صلاحیت سازندگان توجه ویژه دارند لکن برخی دیگر از نظام های حقوقی، مسئولیت سازندگان را در هر حال مبتنی بر مسئولیت محض دانسته و کلیه دست اندرکاران را به طور تضامنی مسئول جبران خسارات وارده می دانند.

علاوه بر آن اکثر نظام های حقوقی معاصر، یک دوره زمانی ده ساله برای مسئولیت مقاطعه کاران نسبت به سازه احداث شده تعیین کرده و هر نوع شرط خلاف آن و یا هر توافقی که حکایت از معافیت در مسئولیت باشد باطل و فاقد اعتبار دانسته و نتیجتاً مسئولیت سازندگان ساختمان را در زمره قواعد آمره می دانند. در ساخت و ساز بیمارستان ها علاوه بر مسئولیت مدنی در ساخت فیزیکی ساختمان بیمارستان ها، باید ساختار بیمارستان با کارکرد بیمارستان که پذیرش بیمار و ارائه خدمات می باشد نیز تناسب داشته باشد.

اگرچه بر اساس اصول و قواعد، مسئولیت، اساساً مبتنی بر تقصیر است اما در پاره ای موارد به دلیل مصلحت اندیشی های اجتماعی و میزان خطرات احتمالی ناشی از سهل انگاری و بی احتیاطی اشخاص از قبیل سازندگان ساختمان، ناگزیر باید از قواعد اصلی فاصله گرفت و به طور استثنا، مسئولیت نوعی (محض) بر مبنای «نظریه خطر نفع» را پذیرفت و مجموعه عوامل ساخت را در عرض یکدیگر مسئول جبران خسارت وارده دانست و به لحاظ ماهیت و شرایط تحقق خسارت، آن را به طور آمره و در یک دوره زمانی معین تبیین نمود.

References

1. Bashiri, A., et al. (2014). Practical Law of General Conditions, Private and Contractual Correspondence (Contractor and Employer) in Regulations and Judicial Procedure. Jangal Publishing. **[In Persian]**
2. Bahmani Shirin (2018). Civil Liability of Hospitals and Their Owners. Second National Conference on New Research in Management and Law. **[In Persian]**
3. Peyrovi, P., & Salek, S. (2013). Civil Liability of Hospitals. Azad Legal Research. **[In Persian]**
4. Pourian, D., & Naderbigi, E. (2020). Identification and Prioritization of Effective Indicators in the Design and Construction of Green Hospitals and Medical Centers in the Country. Journal of Mashhad University of Medical Sciences. **[In Persian]**

5. Taghvaie, L. (2016). Civil Liability of Building Supervisors in Unauthorized Construction within City Limits. Master's Thesis, Islamic Azad University, North Tehran Branch. **[In Persian]**
6. Soltan Ahmadi, F., et al. (2020). Pathology of Legislation in Civil Liability Arising from Urban Constructions. Safe City Scientific Journal. **[In Persian]**
7. Salak, S., & Peyrovi, P. (2013). Civil Liability of Hospitals. International Legal Research, 6(22), 27-55. **[In Persian]**
8. Shojai, M. (2018). Civil Liability of Building Constructors in Unauthorized Construction within City Limits. Master's Thesis, Islamic Azad University, Safadasht Branch. **[In Persian]**
9. Amidi Zanjani, A. (2003). Conditions for Guarantee, Mizan Publishing. **[In Persian]**
10. Kameli, M., et al. (2018). Evaluation and Categorization of Hospital Infrastructures in Urban Centers with an Emphasis on Non-Active Defense, Case Study: Shahid Beheshti Hospital in Qom City. Urban Planning and Research. **[In Persian]**
11. Kalaei Farah, F. (2015). Civil Liability of Building Constructors. Master's Thesis, Payame Noor University of Tehran Province, South Tehran Center. **[In Persian]**
12. Ghajavand, M. (2018). Civil Liability of Owners and Contractors for Damages Arising from Building Construction in Iran with Emphasis on Judicial Procedure. Master's Thesis, Islamic Azad University, Ahad Meymeh Branch. **[In Persian]**
13. Mirzaei, J. (2017). Comparative Study of the Civil Liability of Building Constructors in Islamic Law and Roman-Germanic and Common Law Systems. Comparative Research in Islamic and Western Law. **[In Persian]**